

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 18.9.2008
KOM(2008) 566 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Flerspråkighet: en tillgång för Europa och ett gemensamt åtagande

{SEK(2008) 2443}
{SEK(2008) 2444}
{SEK(2008) 2445}

INNEHÅLL

1.	Inledning	3
2.	Utmaningarna med ett större EU med mer mångfald	4
3.	Mål	5
4.	Flerspråkighet för interkulturell dialog och social sammanhållning.....	6
4.1.	<i>Alla språk har ett eget värde</i>	6
4.2.	<i>Nedrivande av språkbarriärer på lokal nivå</i>	6
5.	Flerspråkighet för välbefinnande.....	7
5.1.	Språk och konkurrenskraft	8
5.2.	Språk och anställbarhet	8
6.	Livslångt lärande	9
6.1.	<i>Fler möjligheter att lära fler språk</i>	9
6.2.	Effektiv språkundervisning	10
7.	Medier, ny teknik och översättning.....	11
8.	Flerspråkighetens externa dimension.....	13
9.	Genomförande.....	14
10.	Slutsatser	14

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

Flerspråkighet: en tillgång för Europa och ett gemensamt åtagande

”Den språkliga mångfalden är en utmaning för Europa. Men den är, sett ur vår synvinkel, en berikande utmaning” (Amin Maalouf, gruppen av intellektuella för interkulturell dialog)

1. INLEDNING

Den harmoniska samexistensen mellan många språk i Europa är en kraftfull symbol för Europeiska unionens önskan om att vara förenat i mångfald, en av grunderna för det europeiska projektet. Språk definierar personliga identiteter, men är också en del av det gemensamma arvegodset. De bygger broar mellan människor och öppnar dörrar till andra länder och kulturer, medan de främjar ömsesidig förståelse. En framgångsrik politik för främjande av flerspråkighet kan betyda ett rikare liv för den enskilda medborgaren: resultatet kan bli bättre chanser att få arbete, lättare tillgång till tjänster och rättigheter och ökad solidaritet, genom stärkande av den interkulturella dialogen och sammanhållningen i samhället. Sett ur denna synvinkel kan flerspråkighet bli en värdefull tillgång, särskilt med den globalisering som präglar vårt samhälle i dag.

I den nya sociala agenda som kommissionen antog den 2 juli 2008, fastställdes en ny strategi för att hantera förändringar i vår globaliserade värld med fokus på huvudprinciperna möjligheter, tillgång och solidaritet. I ett flerspråkigt EU betyder detta att i) alla bör ha möjlighet att kommunicera på lämpligt sätt och därigenom kunna förverkliga sin potential och få ut det bästa av de möjligheter som det moderna och innovativa EU har att bjuda på; ii) alla bör ha tillgång till lämplig språkundervisning eller ha andra möjligheter att tillägna sig kommunikationsfärdigheter, så det inte finns några onödiga språkliga hinder för att leva, bo, arbeta eller kommunicera i EU; iii) i solidaritetens namn bör alla, också de som kanske inte är kapabla att lära sig främmande språk, ha lämpliga kommunikationsmedel, så att de kan få tillgång till den flerspråkiga miljön.

I sitt meddelande från 2005, *En ny ramstrategi för flerspråkighet*¹, bekräftade kommissionen värdet av språklig mångfald och påpekade att det behövs en bredare politik för främjande av flerspråkighet², som den oberoende högnivågruppen för flerspråkighet³ rekommenderat. Denna analys bekräftades av ett omfattande samråd⁴ under 2007–2008 där det ingick ett Internetsamråd med över 2 400 svar, och inlägg från två rådgivande grupper om flerspråkighetens bidrag till den interkulturella dialogen och språkens roll i näringslivet⁵.

¹ KOM(2005) 596.

² Se arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar som åtföljer detta meddelande: *Inventory of Community actions in the field of multilingualism*.

³ Se: http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_sv.html.

⁴ http://ec.europa.eu/education/policies/lang/news/index_en.html.

⁵ http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_sv.html.

Kommissionen har dessutom samrått med övriga EU-institutioner. Europaparlamentet har utarbetat åtskilliga betänkanden av stort intresse⁶, och såväl Europeiska ekonomiska och sociala kommittén som Regionkommittén har ombetts yttra sig⁷. Rådet höll sin första ministerkonferens om flerspråkighet den 15 februari 2008 för att bana väg för en bredare politik på området.

Medlemsstaterna är de centrala beslutsfattarna när det handlar om språkpolitik, bl.a. regionala språk och minoritetsspråk som Europarådets *européiska stadga om landsdels- eller minoritetsspråk* ger de allmänna ramarna för. Det finns många andra organisationer som fattar beslut om språkliga frågor, såsom utbildningsanordnare, regionala och lokala myndigheter, arbetsmarknadens parter, medier och tjänsteleverantörer. Kommissionen samarbetar i enlighet med subsidiaritetsprincipen med medlemsstater och berörda aktörer för att säkerställa att de arbetar för samma mål, och ger dem gärna hjälp i deras strävanden, särskilt genom att underlätta utbyte av god praxis.

I det sammanhanget har kommissionen sedan 2002 arbetat tillsammans med medlemsstaterna för att förverkliga Barcelonamålet att göra medborgarna kapabla att kommunicera på två språk utöver modersmålet, särskilt genom att utveckla en indikator för språkkunskaper⁸, formulera strategiska åtgärder och rekommendationer och inkludera färdigheter i främmandespråk bland de viktigaste kompetensmålen för livslångt lärande⁹.

Med utgångspunkt i de framsteg som har skett under föregående år, är syftet med detta meddelande att uppnå en kvalitativ förändring, genom att det lägger fram en politik som har bred uppbackning och anlägger ett perspektiv utöver det rent utbildningsmässiga och studerar språkproblematiken i förhållande till EU:s agenda för social sammanhållning och välbefinnande, de två centrala målen i Lissabonstrategin.

2. UTMANINGARNA MED ETT STÖRRE EU MED MER MÅNGFALD

Våra dagars europeiska samhälle förändras snabbt som en följd av globaliseringen, de tekniska framstegen och åldrande befolkningar. Den ökade rörligheten bland européerna – för närvarande arbetar 10 miljoner EU-medborgare i ett annat EU-land – är en tydlig signal om dessa förändringar. Medborgarna har i allt högre utsträckning kontakt med personer från andra länder, och allt fler bor och arbetar utanför sitt hemland. Denna process har ytterligare förstärkts genom de senaste utvidgningarna av EU. EU har nu 500 miljoner medborgare, 27 medlemsstater, 3 alfabet och 23 officiella språk, varav några talas i hela världen. Omkring 60 andra språk är också en del av EU:s kulturella arv och talas i vissa regioner eller av vissa grupper. Därtill kommer de många språk som invandrarna har fört med sig. Det uppskattas att

⁶ Betänkande med rekommendationer till kommissionen om europeiska regionala och mindre använda språk – minoritetsspråken inom EU – med beaktande av utvidgningen och den kulturella mångfalden (A5-0271/2003); Europaparlamentets resolution om integration av invandrare i Europa med hjälp av skolor och flerspråkig undervisning (2004/2267(INI)); Europaparlamentets resolution om en ny ramstrategi för flerspråkighet (2006/2083(INI)).

⁷ http://coropinions.cor.europa.eu/CORopinionDocument.aspx?identifier=cd\educ-iv\dossiers\educ-iv-022\cdr6-2008_fin_ac.doc&language=SV och http://www.eesc.europa.eu/documents/opinions/avis_en.asp?type=en.

⁸ KOM(2005) 356; KOM(2007) 184. 2006/962/EG.

⁹ KOM(2003) 449, Främjande av språkinläring och språklig mångfald: Handlingsplan 2004–2006; En ny ramstrategi för flerspråkighet (KOM(2005) 596). Se också rapporten om genomförandet av handlingsplanen (KOM(2007) 554).

det nu finns minst 175 nationaliteter representerade inom EU:s gränser¹⁰. På grund av dessa och andra faktorer har européerna blivit mer internationella och talar fler språk.

Denna ökande språkliga mångfald är en källa till framgång och välstånd, men utan lämpliga politiska insatser innebär den också många utmaningar. Den kan fördjupa kommunikationsklyftan mellan människor från olika kulturer och öka de sociala skillnaderna, där de flerspråkiga får bättre levnadsvillkor och fler sysselsättningsmöjligheter, medan de enspråkiga hamnar vid sidan av. Den kan hindra EU-medborgare och EU-företag från att till fullo utnyttja de möjligheter den inre marknaden erbjuder, och eventuellt minska deras chanser i den internationella konkurrensen. Den kan också hindra EU-medlemsstaterna från att samarbeta administrativt över gränserna på ett effektivt sätt, och lokala institutioner såsom sjukhus, domstolar, arbetsförmedlingar osv., från att fungera effektivt.

Den aktuella utmaningen består i att minimera de hinder som EU-medborgare och EU-företag konfronteras med, och ge dem de verktyg de behöver för att kunna utnyttja de möjligheter som flerspråkigheten kan erbjuda. Det är också att visa att språk kan vara en tillgång som ger fördelar för det europeiska samhället som helhet.

3. MÅL

Detta meddelande är koncentrerat på personer: deras förmåga att kommunicera på flera språk, deras möjligheter att få tillgång till kulturella upplevelser, ta aktiv del i samhällslivet samt att dra nytta av såväl bättre kommunikation, bättre möjligheter till social integration som bättre sysselsättnings- och affärsmöjligheter. Huvudsyftet är därför att **höja medvetenheten om de värden och möjligheter som den språkliga mångfalden i EU för med sig och att uppmuntra avlägsnandet av hindren för den interkulturella dialogen.**

Ett centralt instrument i detta sammanhang är Barcelonamålet – **kommunikationsfärdigheter på modersmålet plus två främmande språk**. Det behövs en större insats för att nå detta mål för alla medborgare.

Det behövs också konkreta åtgärder i stora delar av det europeiska samhället som fortfarande inte har kunnat ta del av flerspråkighetens fördelar, dvs. de medborgare som är enspråkiga eller fortfarande kämpar med det första främmande språket, ungdomar som har hoppat av skolan i förtid samt äldre och andra vuxna som inte längre har tillgång till undervisning. Det krävs nya inlärningsmetoder för att nå dessa grupper, t.ex. genom "edutainment", medier och teknik, men också med hjälp av lämpliga översättnings- och tolktjänster. Det bör göras en större insats för att främja språkundervisning för vuxna och ungdomar som befinner sig mitt i en yrkesutbildning, och språkundervisningen bör inriktas på deras personliga behov och inlärarstil.

Det krävs en samlad insats för att se till att flerspråkighet integreras inom ramen för befintliga resurser som en fast del i ett antal av EU:s politikområden, exempelvis livslångt lärande, sysselsättning, social integration, konkurrenskraft, kultur, ungdom, det civila samhället, forskning och medier. I följande kapitel beskrivs de centrala aspekterna av denna **integrerande strategi** som syftar till att utvidga tillämpningsområdet för flerspråkigheten så att den bidrar till bättre social sammanhållning och ökat välstånd, dvs. skapar framgång för företagen, bl.a. små och mellanstora företag, ökar konkurrenskraften inom näringsliv och

¹⁰ Eurostat, Europe in Figures: Eurostats årsbok 2006–2007, Luxemburg 2007.

handel, förbättrar anställbarheten och integrationen samt höjer trivselen och välfärden för medborgarna i deras dagliga liv och miljö.

4. FLERSPRÅKIGHET FÖR INTERKULTURELL DIALOG OCH SOCIAL SAMMANHÅLLNING

Vart och ett av de många nationella och regionala språken och de många minoritets- och invandrarspråk som talas i Europa tillför en facett till vår gemensamma kulturbakgrund. Vi bör använda flerspråkigheten för att främja dialog och ömsesidig respekt. Det finns områden i EU där medborgarna med framgång kombinerar ett regionalt språk eller ett minoritetsspråk med det nationella språket och samtidigt har goda kunskaper i främmande språk. Flerspråkiga människor är en värdefull tillgång, eftersom de fungerar som en länk mellan de olika kulturerna.

4.1. *Alla språk har ett eget värde*

I dagsläget, med ökande rörlighet och migration, är det en grundläggande nödvändighet att behärska det eller de nationella språken, om man vill integreras och ta aktiv del i samhällslivet. Personer som inte har värdlandets språk som modersmål bör därför ta med det språket i sin ”ett-plus-två-kombination.

Dessutom finns det outnyttjade språkliga resurser i vårt samhälle: olika modersmål och andra språk som talas hemma, lokalt eller i närmiljön bör värdesättas högre. Exempelvis utgör barn med ett annat modersmål – oavsett om de kommer från ett EU-land eller inte – en utmaning för skolorna som måste erbjuda andraspråksundervisning i undervisningsspråket¹¹, men dessa elever kan också hjälpa till att motivera klasskamraterna att lära andra språk och öppna sig för andra kulturer.

För att skapa närmare kontakter mellan de olika befolkningsgrupperna utvecklade kommissionens rådgivande grupp för flerspråkighet och interkulturell dialog¹² begreppet ”personligt adoptivspråk” som det kan vara värt att fördjupa sig i ytterligare¹³.

4.2. *Nedrivande av språkbarriärer på lokal nivå*

En grundläggande aspekt av medborgarskap är att de människor som bor i ett lokalt samhälle kan utnyttja sig av de tjänster detta samhälle ställer till förfogande, och kan bidra till livet i lokalsamhället. Turister, utländska arbetstagare och studerande och invandrare kommer ofta till ett lokalsamhälle med begränsade färdigheter i det nationella språket. För att göra det lättare att få tillgång till tjänster och säkerställa en friktionsfri integration ser vissa myndigheter till att den mest nödvändiga informationen finns på olika språk, och använder sig av flerspråkiga personer som fungerar som kulturförmedlare och tolkar. Särskilt i storstäderna och på semesterorterna har Europa skaffat sig en hel del erfarenhet av att tillgodose

¹¹ KOM(2008) 423 slutlig (grönbok). Migration & rörlighet: utmaningar och möjligheter för EU:s utbildningssystem.

¹² För att markera europeiska året för interkulturell dialog 2008 inrättade kommissionen en grupp av intellektuella för interkulturell dialog, under ledning av Amin Maalouf, som skulle undersöka flerspråkighetens roll. Se rapporten på följande webbplats: http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_en.html.

¹³ ”Ett språk som ska läras intensivt samt talas och skrivas flytande (...). Vid inläringen av språket skulle man få möjlighet att bekanta sig med det eller de länder där språket talas och stifta bekantskap med den litteratur, kultur och historia som är knutna till det berörda språket och samhället.”

utlänningars behov, även om de inte talar det lokala språket. Kommissionen lägger stor vikt vid detta och kommer att stödja spridningen av god praxis på området¹⁴.

För att göra det lättare att tillhandahålla och motta tjänster över gränserna kommer man att uppmana de så kallade gemensamma kontaktpunkter som enligt tjänstedirektivet¹⁵ ska inrättas av medlemsstaterna före utgången av 2009, att se till att såväl tjänsteleverantörer från andra medlemsstater som mottagare av dessa tjänster kan få tillgång till information på olika språk.

Ett område som förtjänar särskild uppmärksamhet är juridisk översättning och rättstolkning¹⁶. I takt med att EU-medborgarna blir mer rörliga och reser till andra medlemsstater både i yrket och som privatpersoner, är det troligt att behovet av sådana tjänster kommer att öka, då antalet ärenden som berör personer med begränsade färdigheter i domstolens språk kommer att öka.

Kommissionen kommer att använda sig strategiskt av de relevanta EU-programmen och EU-initiativen¹⁷ för att främja flerspråkigheten och

- *genomföra informationskampanjer om flerspråkighetens och språkinläringens fördelar för den interkulturella dialogen,*
- *övervaka medborgarnas språkfärdigheter genom språkindikatorer och Eurobarometerundersökningar,*
- *tillsammans med medlemsstaterna utbyta god praxis, utbilda rättstolkar och översättare av juridiska texter och etablera nätverk för dessa samt utveckla speciella verktyg för översättning av juridiska dokument och därmed ett bättre rättsskydd.*

Medlemsstaterna uppmanas att

- *se till att de gemensamma kontaktpunkterna, som ska inrättas enligt tjänstedirektivet, kan arbeta på olika språk och därmed bidra till att underlätta tillhandahållandet av tjänster över gränserna,*
- *underlätta tillgången till särskilda kurser i värdlandets språk för andraspråkstalare.*

5. FLERSPRÅKIGHET FÖR VÄLSTÅND

Språkkunskaper kan bli en konkurrensfördel för företagen i EU. Flerspråkiga företag bevisar hur språklig mångfald och investeringar i såväl språklig som interkulturell kompetens kan bli en tillgång som bidrar till välbefinnande som kommer alla till godo. Vissa europeiska språk talas i stora delar av världen och kan vara ett användbart kommunikationsredskap för näringslivet.

Näringslivsforumet för flerspråkighet¹⁸ rekommenderade att man stärker konkurrenskraften och förbättrar anställbarheten genom bättre förvaltning av den språkliga mångfalden. Forumet

¹⁴ http://coropinions.cor.europa.eu/CORopinionDocument.aspx?identifier=cd\educ-iv\dossiers\educ-iv-022\cdr6-2008_fin_ac.doc&language=SV.

¹⁵ Direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden (EUT L 376, 27.12.2006, s. 36).

¹⁶ Mot en europeisk strategi för e-juridik (KOM(2008) 329).

¹⁷ Det medföljande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar, *Inventory of Community actions in the field of multilingualism*, ger en överblick över vilka åtgärder och program som stöder flerspråkighet.

påpekade att de nya tillväxtmarknaderna, t.ex. Brasilien, Ryssland, Indien och Kina får allt större betydelse för EU-företag, och att det behövs tillräckliga språkfärdigheter om man ska klara sig i konkurrensen där. Utmaningen består därför i att integrera flerspråkigheten som en fast beståndsdel i alla strategier som syftar till att utveckla mänskliga resurser¹⁹.

5.1. Språk och konkurrenskraft

Kommissionen har genomfört en undersökning om effekterna för EU:s ekonomi av bristande språkkunskaper i företagen²⁰. Det uppskattades där att 11 % av de exporterande små och mellanstora företagen i EU kan gå miste om kontrakt på grund av språkbarriärerna. Även om engelska är världens gemensamma affärsspråk, är det färdigheter i andra språk som kommer att ge EU-företagen en konkurrensmässig fördel och möjlighet att erövra nya marknader. Goda språkkunskaper är en tillgång för ett företag på alla verksamhetsområden, inte endast inom försäljning och marknadsföring. Alla företag har kontakter med olika typer av leverantörer av varor och tjänster. I många fall har de — särskilt små och mellanstora företag — dock inte de kunskaper och resurser som krävs för att inkorporera språken i sina affärsplaner.

Multikulturella arbetsstyrkor behöver adekvat utbildning i företagets språk, men företagen måste gå längre än så och undersöka hur de på ett kreativt sätt kan utnyttja de ofta dolda språkresurser som finns bland medarbetarna.

Enligt Näringslivsforumet skulle företag och yrkesorganisationer med fördel kunna utveckla strategier för förbättring av språkfärdigheter för olika syften. Sådana språkstrategier skulle dessutom ha en positiv effekt på ”språkbranschen” som levererar översättning, tolkning och flerspråkig teknik. Det skulle också ligga i deras intresse att investera i språkundervisning och tillsammans med nationella, regionala och lokala myndigheter ingå offentlig-privata partnerskap som kan ge stöd till näringslivet, särskilt till små och medelstora företag, finansiera språkkurser och utveckla andra metoder för att förbättra språkstrategierna.

5.2. Språk och anställbarhet

Språklig och interkulturell kompetens ökar chanserna att få ett bättre arbete. Det är särskilt kunskaper i flera främmande språk som ger en konkurrensmässig fördel, och företagen söker i allt högre utsträckning personal med kunskaper i flera språk, så att de kan bedriva verksamhet både i och utanför EU. Personer som kan flera språk har fler sysselsättningsmöjligheter att välja mellan, också i utlandet, medan bristande språkkunskaper anses vara det största hindret för att få arbete i utlandet²¹. Erfarenheten visar att färdigheter i flera språk främjar kreativitet och innovation: flerspråkiga människor vet att problem kan tacklas på olika sätt beroende på språk och kulturell bakgrund, och de kan utnyttja denna kunskap för att finna nya lösningar.

EU-medborgarna bör i stor utsträckning kunna få möjlighet att få utlandserfarenhet, t.ex. de system som stöds genom programmen Livslångt lärande och Aktiv ungdom²². Att studera

¹⁸ *Companies work better with languages* (svensk version snart tillgänglig), juli 2008: http://ec.europa.eu/education/languages/news/news1669_en.htm.

¹⁹ Tänk småskaligt först – En ”Small Business Act” för Europa (KOM (2008) 394 slutlig).

²⁰ CILT, *Effects on the European Economy of Shortage of Foreign Language Skills in Enterprise*, 2007, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

²¹ Rörlighet som ett verktyg för fler och bättre jobb – EU:s handlingsplan för rörlighet för arbetstagarna (2007–2010) (KOM(2007) 773 slutlig).

²² *Making learning mobility an opportunity for all*, juli 2008 http://ec.europa.eu/education/doc/2008/mobilityreport_en.pdf.

eller arbeta i utlandet är en av de mest effektiva metoderna för att lära sig andra språk och få kontakt med andra kulturer. Erasmusstudenter anser att förbättrade språkkunskaper är det största utbytet av deras utlandsvistelse. Utbyten, partnerskap och e-partnerskap med skolor i andra länder bör i så stor utsträckning som möjligt ingå i kursplanerna för såväl allmän som yrkesinriktad utbildning.

Kommissionen kommer att

- *främja rörligheten bland studerande, lärlingar, arbetstagare och unga företagare,*
- *sprida resultaten av en pågående undersökning av sambanden mellan språkkunskaper, kreativitet och innovation,*
- *inrätta en permanent plattform för utbyte av bästa praxis mellan företag, där det samlas in relevant information från näringslivet, arbetsmarknadens parter, handelsorganisationer, handelskamrar, handelsfrämjande organisationer, skolor och myndigheter med ansvar för utbildning.*

Medlemsstaterna uppmanas att

- *se till att värdesätta och vidareutveckla språkkunskaper som har förvärvats utanför det formella utbildningssystemet,*
- *uppmuntra handelsfrämjande organisationer att utarbeta särskilda program, särskilt för små och mellanstora företag, som omfattar utbildning i språk,*
- *ge särskilt stöd på nationell och lokal nivå som ett komplement till EU:s utbytesprogram.*

6. LIVSLÅNGT LÄRANDE

Hittills är det endast studerande inom allmän utbildning som har kunnat dra nytta av modersmål plus två-målsättningen, medan utbudet av språkundervisning, om det överhuvudet finns någon, är mycket begränsat inom yrkesutbildning. Eftersom det är färre unga som träder in i utbildningssystemet och målet är att nå alla medborgare, behöver vi nu inrikta oss på att uppdatera vuxnas kompetens under hela livet. Samtidigt bör det erbjudas undervisning i fler språk, så att alla får möjlighet att välja de språk de är mest intresserade av.

6.1. Fler möjligheter att lära fler språk

I två tidigare meddelanden från kommissionen²³ har det ställts upp strategiska mål och prioriteringar för effektiv undervisning i en lång rad språk med undervisningsstart redan i en tidig ålder. Dessa gäller fortfarande och bör fortsätta att gälla. De flesta medlemsstater har under perioden 1999–2005 stärkt språkundervisningen på grund- och gymnasienivå, men det har mest rört sig om engelska²⁴. I nästan hälften av medlemsstaterna har eleverna fortfarande

²³ KOM(2003) 449, Främjande av språkinläring och språklig mångfald: Handlingsplan 2004-2006; En ny ramstrategi för flerspråkighet (KOM(2005) 596). Se också rapporten om genomförandet av handlingsplanen (KOM(2007) 554).

²⁴ M. Strubell et al., *The diversity of language teaching in the European Union*, 2007 (rapport till Europeiska kommissionen, GD EAC), http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

inte möjlighet att studera två främmande språk under den obligatoriska skolgången²⁵, och situationen är än värre på yrkesutbildningarna²⁶. Språk anses ofta vara ett svårt ämne och ses som en viktig orsak till dåliga resultat i skolan. Man bör göra en insats för att motivera eleverna och anpassa undervisningsmetoderna till deras behov. Värdet av passiva språkkunskaper bör utforskas närmare, och undervisningsmetoderna bör förbättras så att de gynnar språkförståelse och grundläggande kommunikation mellan olika språk. Eleverna på yrkesutbildningarna bör erbjudas praktiskt orienterad språkundervisning som är anpassad till deras nuvarande eller framtida sysselsättning. Universiteten bör ge de studerande goda språkkunskaper, oavsett vilka studier de bedriver.

Bland de vuxna finns det relativt sett fler enspråkiga människor, särskilt bland vuxna med relativt kort utbildning och lågstatutsyrken. De anger ofta bristande tid och motivation som de viktigaste orsakerna till att inte lära sig språk, följt av alltför oflexibla möjligheter till språkinläring. En konkret utmaning är därför att förbättra språkinlärmingsmöjligheterna för vuxna²⁷. Inom språkundervisningen utanför den formella utbildningen bör man i högre grad använda sig av medier, ny teknik och kultur- och fritidsaktiviteter.

Vi behöver fortfarande göra insatser för att öka antalet språk som undervisning bedrivs i, särskilt när det gäller valet av ett andra främmande språk, och man bör ta hänsyn till lokala förhållanden (gränsområden, befolkningsgrupper som talar andra språk osv.). Den organisatoriska utmaningen att utvidga urvalet av språk kan lösas med hjälp av ny teknik (distansundervisning via Internet, videokonferenser i klassrum och virtuella utbyten) och genom etablering av nätverk mellan skolor och utbildningsanordnare samt genom partnerskap med berörda lokala aktörer och utbyten med utländska institutioner.

6.2. Effektiv språkundervisning

Kommissionen har nyligen antagit ett meddelande om europeiskt samarbete om skolor²⁸ och välkomnar att rådet i sina slutsatser om interkulturell kompetens²⁹ och flerspråkighet³⁰ erkänner lärarnas betydelse för att stärka språklig och interkulturell kompetens. Särskilt framhålls att det är av stor betydelse att lärare får möjlighet att vistas under en period i utlandet för att förbättra sin talfärdighet i de språk de undervisar i, och för att förbättra sin interkulturella kompetens³¹. Rörligheten bland lärare är för närvarande mycket låg på grund av problem med att få anställning som lärare i utlandet, brist på karriärincitament eller till och med karriärhinder, och sist men inte minst, rigida mekanismer i samband med bilaterala och multilaterala utbyten, vilket sammantaget avskräcker de flesta lärare från att söka³².

²⁵ Eurydice, *Key Data on Teaching Languages at school in Europe*, 2005 års upplaga <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/showPresentation?pubid=049EN>.

²⁶ *Cedefop Thematic Overviews*, http://www.trainingvillage.gr/etv/Information_resources/NationalVet/Thematic/.

²⁷ Innovativa projekt inom detta område stöds genom programmet Livslångt lärande och Europeiska socialfonden.

²⁸ Förbättrad kompetens för framtiden: En agenda för europeiskt samarbete om skolor (KOM(2008) 425).

²⁹ http://www.eu2008.si/en/News_and_Documents/Council_Conclusions/May/0521_EYC1.pdf.

³⁰ http://www.eu2008.si/en/News_and_Documents/Council_Conclusions/May/0521_EYC-MULTILIN.pdf.

³¹ P. Franklin et al., *Languages and Cultures in Europe* (LACE), http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

³² Williams, Strubell et al., *Detecting and Removing Obstacles to the Mobility of Foreign Language Teachers*, 2006, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

Under de senaste fem åren har det funnits en tendens att påbörja främmandespråkundervisningen på tidigare skolstadium, medan man i skolornas högre stadier har gett allt större utrymme åt språk- och innehållsintegrerad inlärnin g. I många fall sköts undervisningen av lärare som inte är språkspecialister, och som inte alltid talar det språk de undervisar i flytande. De bör därför få lämplig undervisning i språkundervisningsmetoder.

På senare tid har två andra förhållanden i språkundervisningen påkallat uppmärksamhet. Lärare som undervisar i landets nationella språk, står allt oftare inför elever med ett annat modersmål, och de skulle därför ha glädje av att lära sig de tekniker som krävs för att undervisa i sitt eget språk som andraspråk eller främmande språk. När det gäller mindre använda språk, där det är brist på lärare, är skolorna ofta beroende av lärare utan ämnesspecifk utbildning. Det bör göras en insats för att stödja dessa och utveckla deras undervisningskompetens.

Kommissionen kommer att

- *använda EU:s program för att stödja undervisning i fler språk genom livslångt lärande, utbyten för lärare och studerande, utbildning av språklärare, skolpartnerskap samt forskning i och utveckling av innovativa metoder som är anpassade till olika målgrupper,*
- *utarbete en översikt över bästa praxis inom språkinlärnin g och språkundervisning i ett flerspråkigt sammanhang och ställa den till medlemsstaternas förfogande.*

Medlemsstaterna uppmanas att

- *ge alla verkliga möjligheter att kunna behärska det eller de nationella språken och två andra språk,*
- *se till att det erbjuds ett bredare urval av språk, så att den enskilde har möjlighet att välja, och att språkutbudet anpassas till lokala behov,*
- *stärka utbildningen av lärare och alla andra som sysslar med språkundervisning,*
- *främja rörligheten bland språklärare för att stärka deras språkliga och interkulturella kompetens.*

7. MEDIER, NY TEKNIK OCH ÖVERSÄTTNING

Att kunna använda språk och andra kommunikationsverktyg är en viktig del av de färdigheter som krävs i våra dagars globaliserade Europa. Alla ska ha möjlighet att kommunicera effektivt i det utvidgade EU. Detta berör inte endast dem som redan är flerspråkiga, utan också dem som är enspråkiga eller mindre bra på språk.

Medierna, den nya tekniken, vanlig översättning och maskinöversättning kan göra det lättare för medborgarna att förstå de allt fler språken och kulturerna i EU och ge dem möjlighet att bryta språkbarriärerna. De kan också få stor betydelse för att sänka dessa hinder och göra det möjligt för medborgare, företag och nationella förvaltningar att utnyttja möjligheterna på den inre marknaden och i den globaliserade ekonomin. Särskilt ramprogrammet för forskning och utveckling och Mediaprogrammet stöder en sådan verksamhet. Medierna har en stor potential för att främja den interkulturella dialogen genom att visa upp en mer nyanserad bild av vårt

samhälle och ge många olika personer möjlighet att komma till tals. Medierna kan med sina ”edutainment”-program och textad film också vara en betydelsefull inkörsport till informell språkinläring³³.

I en situation med en globaliserad Internetekonomi och den ständigt ökande tillgången på information på alla upptänkliga språk är det viktigt att medborgarna har tillgång till och kan använda information och tjänster över nationella och språkliga gränser, genom Internet och med hjälp av mobil utrustning. Informations- och kommunikationstekniken (IKT) ska vara språkmedveten och främja utveckling av flerspråkigt innehåll. Detta överordnade mål stöds av i2010 — den politiska ramen för informationssamhället — som bl.a. har till syfte att skapa ett europeiskt samarbetsområde för information genom att man ser till att det finns sömlös tillgång till IKT-tjänster, och förbättrar villkoren för utveckling av kvalitativt, flerspråkigt innehåll.

Dialogen med medborgarna är en interaktiv process. På detta område har EU-institutionerna utvecklat en teknikanvändning som möjliggör tolkning till flera olika språk i kombination med kommunikation med avlägsna platser och med allmänheten. De verktyg som finns på marknaden är huvudsakligen videokonferenser, Internetchattar och direktuppspelning (webbstreamning) av konferenser och andra evenemang. Investeringar i ytterligare utveckling och användning av sådan teknik bör uppmuntras.

Vanlig översättning och maskinöversättning är en viktig del av denna politik för flerspråkighet. Båda kan underlätta informationsutbytet mellan nationella myndigheter och förbättra det administrativa samarbetet över gränserna. Exempelvis håller man på att utveckla informationssystemet för den inre marknaden³⁴ (IMI) för att ge medlemsstaterna möjlighet att utbyta information på alla officiella EU-språk, och på så vis också stödja de administrativa samarbetsförpliktelser som föreskrivs i olika EU-rättsakter³⁵. Maskinöversättning används också för att skapa mer öppenhet när det gäller offentlig upphandling och Europeiska patentmyndighetens förfaranden.

Slutligen är vanlig översättning naturligtvis också ett av de viktigaste sätten att närma sig andra kulturer. Som Umberto Eco har påpekat är översättning ”Europas språk”. Europas kulturarv omfattar mästerverk som är författade på olika språk, men ägs av oss alla gemensamt tack vare en lång tradition av litterär översättning som bör stärkas så att verk skrivna på andra språk, särskilt mindre använda språk, blir tillgängliga för en bredare publik. Kommissionen kommer att undersöka hur man uppnår de bästa synergierna mellan olika initiativ och program som stöder översättning³⁶, utifrån önskan att göra vårt gemensamma kulturarv ännu tillgängligare och stödja utvecklingen av en offentlig europeisk sfär.

Kommissionen kommer att

- *stödja textning och spridning av europeiska medieproduktioner,*

³³ Study on the needs and practice of the European audiovisual industry in respect of dubbing and subtitling, http://ec.europa.eu/information_society/media/overview/evaluation/studies/index_en.htm.

³⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_en.html.

³⁵ Exempelvis Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer (EUT L 255, 30.9.2005, s. 22) eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (EUT L 376, 27.12.2006, s. 36).

³⁶ Exempelvis Kulturprogrammet.

- *stödja projekt för utveckling och spridning av språk- och kommunikationsteknik,*
- *anordna en konferens om översättningens betydelse för främjande av öppenhet, förståelse och dialog mellan kulturer,*
- *tillsammans med medlemsstaterna utvidga tillämpningsområdet för IMI till fler lagreglerade yrken och stödja de administrativa krav om samarbete som föreskrivs i tjänstedirektivet.*

Medlemsstaterna uppmanas att

- *samarbeta med berörda aktörer för att främja flerspråkighet genom medierna — särskilt genom stöd till textning av film — och spridning av kulturella verk i Europa,*
- *uppmuntra till ytterligare utveckling och användning av ny teknik i flerspråkighetens intresse.*

8. FLERSPRÅKIGHETENS EXTERNA DIMENSION

Flerspråkighetens bidrag till den interkulturella dialogen framhävs i allt högre grad i EU:s externa relationer³⁷. Språklig mångfald är inte unikt för EU, och vår erfarenhet av respekt för mångfald och främjande av språklig kompetens skulle kunna användas som en fördel i våra relationer med andra länder. I detta avseende har Europaparlamentet uppmärksammat att några EU-språk som beskrivs som europeiska världsspråk³⁸ också talas i ett stort antal länder utanför EU på olika kontinenter. Dessa språk utgör därmed en viktig förbindelselänk mellan folk och nationer i olika regioner i världen.

Huvudsyftet med denna externa dimension är att fullt ut utnyttja de möjligheter som ligger i att det talas EU-språk i tredjeländer, och att främja undervisning i och inläring av EU-språk i länder utanför EU och av andra språk i EU, med hjälp av kunskapsutbyte, utbyte av god praxis samt gemensamma grupper av berörda aktörer. Inom ramen för ett antal gemensamma förklaringar har det redan tagits konkreta steg i denna riktning tillsammans med länder utanför EU.

Kommissionen kommer att

- *utveckla partnerskap och förbättra samarbetet om flerspråkighet med länder utanför EU med hänsyn till de möjligheter som är förbundna med europeiska språk som talas i hela världen,*

³⁷ Slutsatser antagna på kulturministrarnas tredje Euro-Medelhavskonferens i Aten den 29–30 maj 2008. Ordförandeskapets förklaring på konferensen *New Paradigms, New Models — Culture in the EU External Relations*, Ljubljana den 13–14 maj.

http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika/kulturno_sodelovanje/nove_paradigme_novi_modeli_kultura_v_zunanjih_odnosih_eu/.

³⁸ Europaparlamentet erkände ”att de europeiska världsspråken har strategisk betydelse som kommunikationsverktyg och som ett sätt att visa solidaritet samt att samarbeta och skapa ekonomiska investeringar” och rekommenderade därför detta begrepp som ”en av de främsta politiska riktlinjerna för den europeiska flerspråkighetsstrategin” – Europaparlamentets resolution om en ny ramstrategi för flerspråkighet (2006/2083(INI)).

- *främja undervisning och inlärnin g av alla EU-språk utanför EU.*

Medlemsstaterna uppmanas att

- *y tterligare förbättra nätverkssamarbetet och det övriga samarbetet mellan relevanta institut för att bättre främja spridningen av EU-språk utanför EU.*

9. GENOMFÖRANDE

Många aktörer berörs av flerspråkighetspolitiken på såväl lokal, regional och nationell nivå som på EU-nivå. Kommissionen har för avsikt att föra en strukturerad dialog på följande fem områden:

- (1) Den kommer att samarbeta med medlemsstaterna genom den öppna samordningsmetoden och som ett led i programmet Utbildning 2010 i syfte att stärka flerspråkighet i den nya strategiska samarbetsramen efter 2010. Den kommer därför att utvidga språkarbetsgruppens mandat till att omfatta alla aspekter av flerspråkighet.
- (2) Den kommer att inrätta en plattform för diskussioner och utbyte av god praxis med medier, kulturorganisationer och andra berörda organisationer i det civila samhället för att främja flerspråkigheten i den interkulturella dialogen.
- (3) Med utgångspunkt i Näringslivsforumet kommer den att inrätta en permanent ram för samarbete med de berörda aktörerna.
- (4) Den kommer att samla in och sprida god praxis och göra en systematisk insats för att främja synergier mellan de tre ovannämnda forumen. Den kommer regelbundet att utvärdera resultaten, t.ex. genom att anordna en EU-språkkonferens vartannat år.
- (5) Den kommer att integrera flerspråkighet i de relevanta EU-politikområdena och vidta de åtgärder som nämns ovan.

10. SLUTSATSER

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna och de andra EU-institutionerna att godkänna den övergripande politiska ram för flerspråkighet som läggs fram i detta meddelande, och att genomföra den på den mest lämpliga nivån.

Kommissionen kommer i samarbete med medlemsstaterna att företa en samlad översyn under 2012.